

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Trst SKL
C 132/1983

329.15:323.15(450=163.6)

019840368

COBISS

T R S

Leto XXXIV! - Štev. 1

Petnajstdnevnik - Quindicinale

Abbon. postale - Gruppo II/70

300 lir

D. 368/1981

Prvi obračun predkongresne razprave

Čut odgovornosti in enotnost

Naša predkongresna razprava je v polnem teku, čeprav lahko zapišemo, da je dobri dve tretjini sekciji že zaključilo s svojim delom.

Morda je prav, če potegnemo vsaj nekaj splošnih zaključkov o tem, kako so naše sekcije reagirale na novosti metodološkega značaja in kakšno je sporočilo, ki ga dajejo širši javnosti. Kajti poudariti velja, da kongresna razprava v komunistični partiji ni nekaj notranjega, intimnega, skritega, pač pa politični dogodek, ki mora zanimati javno mnenje. Tudi zato, ker smo komunisti vsekakor večinska sila med Slovenci, pa tudi sicer, zaradi vloge in vpliva, ki ga ima KPI v Italiji in v mednarodnem delavskem gibanju.

Prva ugotovitev, ki jo moramo poudariti, je prevladujoča težnja po enotnosti. Tovariši pojmujejo enotnost partije po novem, sodobno, a se ji nikakor ne odreka. Nasporno, zavedajo se, da živahnější dialektika, notranji pluralizem mnenj, občasna nesoglasja vodijo v široko demokratizacijo notranjega življenja v partiji: toda demokracija pomeni tudi odgovornost in odgovornost terja enotnost v partijskih vrstah. Kajti prav enotnost v raznolikosti mnenj predstavlja pogoj za učinkovitost metode demokratičnega centralizma in torej učinkovitost v konkretni politični praksi uresničevanja ciljev demokratične alternative v Italiji in pri nas.

Zgledne primere enotnosti smo zabeležili v naših, slovenskih ali pretežno slovenskih sekcijah, čeprav to ni izjema. Poudariti velja, da so se tovariši, globalno vzeto, izrekli za linijo dokumenta CK KPI in so v razpravi marsikje premostili tudi obrobne pomisleke ali nesoglasja.

Nikakor ne smemo zamolčati dejstva, da so razmere v mednarodnem, delavskem gibanju, kritične ocene na račun SZ in modela «realnega socializma», vzbudile skoraj povsod živahne diskusije in čustvene izbruhe, predvsem med starejšimi tovariši. Vendar velja tudi, da je povsod prevladalo razumevanje poglobljene analize teh pojavov in spoznanje, da tudi z iskrenim, kritičnim pristopom uresničujemo našo vlogo v mednarodnem, naprednem in revolucionarnem gibanju.

Tudi velja poudariti, da so tovariši v sekcijah pretežno odklonili vsak poskus ločevanja, ki bi ga vsiljevali od zunaj. Zato so bili razočarani nekateri meščanski komentatorji, ki bi želeli

prešteti v odstotkih «struje», ki jih ni. Očitno ne razumejo, da pomenijo struje kletko, v kateri ni mogoča sproščena, svobodna in ustvarjalna razprava. Zato pa smo tako poudarjali, da je praksa frakcij in struj tuja našemu izročilu in da bo tako tudi v bodoče.

V ospredju kongresnih razprav je bila predvsem strategija demokratične alternative. Kot je lepo povedal tovariš v neki sekciji na Krasu, demokratična alternativa še ne pomeni izgradnje socializma: «Hišo moramo najprej počistiti vsega gnoja, ki se je v njej nabral, šele nato ji bomo spreminjali ogrodje, da bi v njej boljše živeli».

Demokratična alternativa, ki dozoreva prav v razrednem spopadu zadnjih dni, ko je delavski razred mobiliziran na ulicah, trgih in v tovarnah proti gospodarskim izbiram Fanfanijeve vlade. Ljudsko nezadovoljstvo, je opozorila neka tovarišica, lahko vodi tudi k oblikam političnega odtujevanja, k obnovi reakcionarne kulturne. Mi pa moramo delati, da bo iz nezadovoljstva nastala nova fronta vseh naprednih in produktivnih sil, od delavcev do podjetnikov, ki si želijo zdravega načina gospodarjenja in odklanjajo sedanji parazitski demokrščanski sistem.

Na sekcijah kongresnih nismo razpravljali samo o vsedravnih dokumentih, čeprav ostajajo v ospredju te kon-

gresne etape. Na Tržaškem, v Gorici in Benečiji so v ospredju tudi vprašanja deželne politike (letošnje volitve pač vsiljujejo obračune dela) in krajevna problematika.

Med specifične probleme, ki prihajajo do izraza, je gotovo tudi slovensko narodno vprašanje. Domala v vseh sekcijah je o tem stekla razprava. Povsod prihaja do izraza želja po širši mobilizaciji za to, da bi parlament vendar odobril zakon o globalni zaščiti slovenske manjšine v naši deželi. Kajti v naspornem primeru bo vse spet obtičalo na mrtvem tiru, politične volje pri večinskih strankah pa nismo opazili.

V tem smislu gre vrednotiti tudi sklicevanje vsedravnega dokumenta za 16. partijski kongres na množična gibanja narodnih manjšin in nujnost uresničitve republiške ustave v vseh njenih aspektih.

Sekcijski kongresi izražajo zahtevo, naj pokrajinski in nato vsedravní kongres partije osvoji resolucijo s smernicami in pogoji za zaščito slovenske manjšine. Tudi o tem se bomo pogovorili na deželni konferenci slovenskih komunistov, ko bo (kot vse kaže) prihodnjí mesec. To bo pomembna priložnost za srečanje vseh slovenskih članov KPI, ki jih vežejo skupne naloge v boju naše narodnostne skupnosti.

st.s.

Gornji posnetek, kot vsi ostali na notranjih straneh, se nanašajo prostovoljne stavke delavcev tržaškega Arzenala in tovarn VM, Grandi motori in Manifatture Tabacchi, ki so se vrstile v preteklih dneh.

Kdo naj se žrtvuje, da bomo rešili italijansko gospodarstvo?

Kako je mogoče, da se kdo sploh čudi, če gredo delavci na ceste in na ves glas protestirajo proti gospodarski politiki Fanfanijeve vlade? Prve dni po objavi davčnih in tarifnih ukrepov so bili socialisti bolj »papeški od papeža«, zagovarjali so vladno politiko kot Evangelij, pod pritiskom ljudskih manifestacij pa začenjajo priznavati, da so morda potrebne spremembe in ponujajo demokristjanom ter drugim laično-sredinskim strankam dogovor o popravkih, ki bi jih vnesli med parlamentarno razpravo.

Ker ne verjamemo v nenadno spreobrnjenje (to je uspelo le Saviu na poti v Damask), moramo pač sklepati, da je delavska mobilizacija obrodila prve delne, pa čeprav komaj zaznavne premike.

Ljudske demonstracije, obnovljena razredna solidarnost, so pravzaprav obrodili tudi prvi konkretni uspeh: vlada ni odobrila najtežjega davka, ki ga je bila že pripravila do potankosti: gre za davek na bolezen. Predlog, po katerem naj bi bolnemu delavcu ne plačali prvega dne bolezenskega dopusta je namreč bil vnebovpijoča krivica in vse prej kot poskus omejevanja neopravičenih odsotnosti z delovnega mesta. Poprečno bi namreč ta »davek na bolezen« oropal vsakega delavca za najmanj stotisoč lir letno, temu pa bi morali že dodati ostale »bolezenske davke« - samoprispevke na zdravila, na recepte in na diagnostične preglede.

Dodajmo temu še Fanfanijev ultimatum sindikatom in industrijcem, naj se do 20. januarja dogovorijo o ohladitvi draginjske doklade, pa še vrtoglavo povišanje javnih tarif, cene energije, prevozov in raznih drugih dajatev, pa bo

mera polna. Naj se torej čudimo, če ljudje protestirajo? Posebno še, ko jih navdaja spoznanje, da tudi tokratni stabilizacijski ukrepi ne bodo stabilizirali ničesar, ker jih je vlada sprejela samo za mašenje lukenj v svojem proračunu, ne daje pa nobenih jamstev, da bo z novimi žrtvami in odpovedmi zaokrenila padajočo krivuljo italijanskega gospodarstva.

Poglejmo zato malo podrobneje, kakšna politika se skriva za Fanfanijevimi ukrepi in tudi, kaj predlagajo komunisti.

Vsekakor drži, kar trdijo ekonomisti vladajočih strank, da je italijansko gospodarstvo zašlo v hudo krizo, iz katere

takorekoč ni videti izhoda. Drži, da Italija, sicer visoko razvita industrializirana dežela, lahko v nekaj letih zdrkne po lestvici navzdol in pristane med dežele v razvoju. To so posledice spošne mednarodne krize, ki bi terjala vsekakor predolgo razlago. Naj zadostuje le nekaj podatkov: kriza v mednarodnih blagovnih odnosih kot posledica ogromne zadolžitve nerazvitih dežel sveta, ki so predstavljale največje tržišče za blago bogatih držav. («Reveži stiskajo pas, ker morajo plačati bogatim svoje dolgove. Zato pa nimajo denarja, da bi pri njemu še kupovali...») Dodajmo temu še tehnološko revolucijo, zaradi katere je konkurenčnost (tudi) italijanskih izdelkov odvisna od tega, v kolikšni meri se tehnologija obnavlja z novimi investicijami in novimi znanstvenimi spoznanji. Tudi tu velja pravilo, da je izgubljen, kdor izostaja. In vendar se je Italija obnašala kot navadna ameriška kolonija: ni razvijala lastne znanstvene tehnološke raziskave, pač pa je preprosto kupovala na tujem patente in modele. Italijanski industrijci so se zanašali na usodo, sami pa niso investirali svojih dobičkov v produktivne namene. Vsaj v Italiji ne. V tujino pa so radi izvažali svoje kapitale, ki so bili predvsem sad davčnega utajevanja.

Medtem se je na neproduktivni osnovi širil tudi državni in poldržavni birokratski aparat. V veliki večini primerov ni rasel zato, ker bi to terjala njegova večja učinkovitost, pač pa glede na volilne in klientelarne potrebe vladajoče demokrščanske stranke. Ali je v Italiji še kdo, ki ni slišal, da so za javne službe »priporočila važnejša od sposobnosti«?

Tako se je državni birokratski aparat širil in širil, njegove storitve pa vsekakor

niso bile na višini. Morda sta zdravstvo in pokojninsko zavarovanje najbolj zgovorna dokaza o pravilnosti te trditve. Podobno se je dogajalo tudi v javnem gospodarskem sektorju, pri razdeljevanju kreditov v produktivne namene, pri delovanju Blagajne za Jug in tako dalje.

In končno se je zgodilo: v državnem proračunu so zavezale vrzeli, zazijale globoke luknje. Lani se je govorilo, da znaša državni deficit (torej notranja zadolžitve) 50 tisoč, nato 70 tisoč, sedaj pa že stotisoč milijard lir. Po domače povedano, je vsaka poprečna italijanska družina (preko državnega aparata) zadolžena za deset milijonov lir!

Seveda je treba tak položaj rešiti, toda kako? Zdi se, da KD, PSI, PSDI in liberalci ne vedo drugače, kot s privijanjem davčnega pritiska, višanjem tarif in podobno. Skratka, plačajo naj ljudje po načelu - vsi enako, revni in bogati.

Pa je sploh možna druga pot? Seveda je. Vlada bi lahko oklestila svoj proračun (svoje izdatke) in izločila vse, kar spada v področje klientelizma, vse nepotrebne stroške, podpore v neproduktivne namene in pod. Tega pa KD noče, ker bi zanjo pomenilo žagati vejo, na kateri sedi že celih 35 let! Lahko bi poiskali denar tam, kjer ga je še dovolj. Pomislimo samo, da je Fanfanijeva vlada z zadnjima dvema «stabilizacijskima paketoma» izračunala dohodek 18 tisoč milijard lir. Samo davčnih utaj, torej neplačanih davkov, je bilo lani 20 tisoč milijard! Nadaljnjih 15 tisoč milijard lir pa je socialnih prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, ki jih podjetniki enostavno niso plačali, pa čeprav so bili dolžni to storiti. Vlada bi lahko zaostri la boj davčnim utajam. Naj si nihče ne upa trditi, da to ni mogoče. V ZDA in skandinavskih državah takorekoč ni davčnih utajevalcev, kazni zanje pa so izredno ostre in nepreklicne! Mar bi se šli poveljeniki finančne straže in ministri za finance učiti v te države, kako se stvari streže? Očitno jih ni nikoli brigalo, poveljniki finance kot je bil gen. Giudice pa so imeli dovolj dela s kritjem tihotapstva neobdavčenih naftnih proizvodov, da bi skrbeli še za kaj drugega.

Vzemimo primer davka na stanovanja. Vlada ga je zvišala za 40%, občinam pa daje možnost, da stanovanja obdavčijo za 5 do 23% katastrske rente. Tudi tokrat brez razlikovanja med nepremičninskimi špekulanti in lastno stanovanja, ki je sad žrtev, odpovedi in truda. In vendar so dunajski socialni demokrati znali rešiti problem drugače. Naložili so visok davek, skoraj v višini mesečne najemnine, na prazna stanovanja, ki jih njihovi lastniki niso hoteli dati v najem. V nekaj mescih so se blagajne dunajske občine napolnile, na tržišču pa je bilo odtlej znatno lažje najti stanovanje po dostojni ceni! Občinska uprava je celo prihranila nekaj denarja, ker ji ni bilo treba graditi prevelikega števila stanovanj iz solidarnostnih skladov. V Italiji se je govorilo tudi o možnosti, da bi obdovčili počitniške hiše, druga stanovanja, ne pa tistega, v katerem stanuje lastnik z družino. Toda vlada ni slišala na to uho.

In še primer davka «una tantum» na

osebne dohodke. Komunisti bi prej sprejeli drugačen davek, recimo na dobičke, ki jih podjetnik ne investira v produktivne namene. Ob istočasnem znižanju bančnih obrestnih mer bi to bilo spodbujanje k investicijam in torej ustvarjanju novih delovnih mest, obenem pa pravičen davek na dobičke, ki marsikomu služijo zgolj za večanje osebnega premoženja, nepremičninske ali druge špekulacije ter za luksuzno potrošnjo. Rekli so nam, da smo moralisti. In vendar bi taki davki uvajali spoznanje o večji družbeni pravičnosti, ljudje bi v tem primeru razumeli, da lahko tudi sami nekaj žrtvujejo. Sedaj, ko so razumeli, da vladna gorjača tepe samo nižje družbene sloje, je njihova jeza razumljiva in sveta.

Tembolj, ker so razumeli, da politika Fanfanijeva vlade ne pelje nikamor in da so sedanje žrtve le kaplja v morje, kajti lahko si pričakujemo, da bo vlada čez leto dni ali še prej spet začela javkati, da nima denarja in da morajo državljani prispevati. Ljudem pa Fanfani in njegovi niso sposobni dati upanja, načrtov, smernic za izhod iz krize.

Nasprotno, medtem ko vlada večja javne tarife in krči storitve, zahteva, naj se ljudje sprijaznijo z znatno manjšim standardom, kajti davkom dodaja še predlog o zamrzovanju draginjske doklade. Ta je nekaj veljala kot dežnik, ki je branil ljudi pred inflacijo in draginjo. Sedaj po bi vlada in industriji radi, da bi ljudje šli pod naliv, a brez dežnika.

Resna vlada bi skušala obrzdati inflacijo z resnimi ukrepi. Ko bi dosegla svoj cilj, bi se naraščanje cene delovne sile ustavilo samo od sebe. Nesmiselno pa je, da industriji javkajo, da je cena delovne sile (torej delavske plače) kriva, če italijanski izdelki niso konkurenčni v svetu. In vendar mora podjetnik v ceno svojega izdelka vračunati tudi druge sestavine, med drugim tudi ceno energije. Kako to, da niso industriji protestirali, ko je vlada krepko zvišala cene električne energije, metana, prevoza, bencina itd. In vendar je vse to vplivalo na ceno izdelkov, in še kako? Očitno so industriji upali, da bodo plačevali energijo, bencin, prevoze, metan in drugo z denarjem, ki bi ga prihranili na račun delavskih plač! Tako bi dobili kar dve

bitka, ki poteka v Italiji, ni obrobna, pač pa ključnega pomena za bodočnost.

Vlada je skušala odgovoriti s policijo in pretepanjem, vendar se je kaj kmalu morala umakniti. Sedaj poteka bitka v parlamentu, kjer KPI napoveduje ostro nasportovanje vladnim ukrepom, obenem pa tudi konkretne predloge za alternativno gospodarsko politiko. Nismo in ne bomo stranka, ki bi zagovarjala razsipništvo. Se spominjate, ko je Berlinguer govoril o «politiki varčevanja» (austeritá) in so ga prav voditelji vladnih strank zasmehovali, češ da zganja moralizem? To je bilo pred skoraj desetimi leti. In vendar, če bi tedaj prisluhnili našim predlogom... Tudi sedaj ni prepozno, čeprav je položaj toliko bolj kritičen, da terjá drastične, kirurške posege, ki pa jih mora vedno navdihovati smisel za družbeno pravičnost in jasen gospodarski smoter. Gotovo pa velja razmisliti ob najpreprostejšem spoznanju: največji varčevalni in obenem investicijski ukrep bi bila odstranitev krščanske demokracije s krmila države. Likvidacija njenega sistema klientelarne oblasti, razsipništva, korupcije, davčnih utaj in škandalov, bi ekonomsko bila najbolj rentabilna poteza, saj bi lahko vlila ljudem upanje, prihranila državi odvečne stroške in napolnila državne blagajne z denarjem. To pa niso mačje solze.

muhi na en mah: ponižali bi delavce in njihove sindikate, prikupili bi se državi, sami pa ohranili sovje dobičke, kot prej.

Nikoli nismo zanikali, da tudi cena delovne sile predstavlja resen problem, ki ga je treba rešiti. Vendar naj si nihče ne dela utvar, da bo lahko kar tako prisilil na kolena delavski razred, vse delov-

ne ljudi.

Kljub polemikam sindikalistov, ki pripadajo vladnim strankam (predvsem socialistov in socialnih demokratov), je sindikalna zveza ohranila svojo enotnost, ni zamašila delavcem ust. Spregovorili so na tovarniških zborovanjih in na trgih. In še bodo spregovorili, kajti

TRIBUNA KONGRESNA TRIBUNA KONGRESNA TRIBUNA KONG

S kongresa dolinske sekcije

Analitično gradivo CK partije je nedvomno dober temelj osnov razvoja naše odgovornosti in nalog v sedanjí družbi, je osnova za perspektive, ki jih bomo znali začrtati in uresničevati. Gradivo je dokaj obsežno, dokaj razčlenjeno, čeprav se omejuje na obravnavo samo bistvenih področij. Je odraz starejših in novih generacij, je odraz spremenjenega gledanja na svet na osnovi spoznanj in izkušenj sodobnih političnih zakonitosti, je usmeritev za nove naloge, ki ne bodo smele iti mimo nas.

Brati in razumeti duh tega dokumenta, pomeni, po mojem mnenju, aktivno osvojiti proces naše rasti, proces nastajanja vseh značilnosti socialistične družbe z vsemi protislovji, ki so značilna tudi za socializem. Dokument pomeni pripravo in demokratični juriš na odločujoča mesta v družbi v interesu delovnih ljudi.

Ali se nismo mi za časa NOB borili za iste cilje, samo z razliko, da smo veliko več tvegali. Z razliko, da smo imeli brezpogojno zavest in predanost. Z razliko, da smo prostovoljno sprejemali najstrožjo disciplino in z razliko, da nismo imeli stotero virov informacij, ki bi lahko omajale našo vero.

Zato pravim, da je v današnjem pro-

cesu naše rasti najprej važna vera v partijo, pa če je ta vera še tako kritična do vseh novosti in dnevnih stališč, kritična na dogajanja pri nas in v svetu.

Zaradi tega sprejemam dokument v celoti, kar ne pomeni, da ne bom več v partiji in drugod zagovarjal in razvijal svojih mnenj, kar ne pomeni, da ne bom lahko kritičen in kdaj tudi vnaprej ostal v manjšini, ko bo potrebno glasovati za določene opredelitve. Ostal bom v manjšini, toda disciplinirano zvest partiji delavskega razreda in naprednih sil naše družbe.

Vsakdo izmed nas prispeva s svojim delom in obnašanjem k ustvarjanju podobe naše partije. Podobo partije obravnavajo i potrjujejo kongresi, toda potem smo vsi mi njen vsakdanji obraz. Biti aktiven komunist danes je verjetno težje, ker smo na prelomu časa. Staremu komunistu, ki je že dvajset, trideset ali celo štirideset let in več v partiji, ki je doživel že toliko sprememb, ni vedno lahko kritično slediti, razumeti in odobravati politiko, ki jo zagovarja današnja partija. Vse kaže, da še bolj kritično in previdno doživljajo partijo mladi, ki ji dajo glas na volitvah, vendar ne pristopijo. To pomeni, da moramo našo podobo napredne, odprte in

demokratične politične sile razviti do take mere, da bo obdržala zavedne veterane in jim dala zadoščenje in da bo pritegnila mlade in njihovo gledanje na današnji in jutrišnji svet.

To bomo dosegli samo z akcijo, z mobilizacijo za akcijo, v kateri bodo prepoznali svoje interese starejši tovariši, mladina in vse vmesne generacije. Seveda tudi pri akciji lahko zgrešiš cilj, se spotakneš in padeš, si lahko celo poražen. Toda važno je vztrajati, odpravljati lastne napake, nadaljevati ali začeti znova.

Kritičnost in preverjanje našega dela sta naša dolžnost. Vztrajanje pri napakah in neupoštevanje kritike lahko povzroči večjo škodo kot organiziran nasprotnik.

Kaj in kje delajo naši komunisti v občini? V tovarnah, v društvih, v zborih, v športu, v šolah, pri borčevskih organizacijah, v gospodarstvu, v trgovini, na osmicah, povsod. To je dobro in hvalevredno, samo v celicah in sekciji se vidavamo premalo, da bi si večkrat kritično, tovariško in brez dlak na jeziku izmenjali mnenja o velikih in drobnih občinskih problemih in o tem, kakšen je naš politični obraz, ali smo z njim zadovoljni, ali smo nanj ponosni, ali se ga

sramujemo ali ga celo zakrivamo v tovarnah, organizacijah in osmicah.

Demokratska alternativa pomeni zavezništvo vseh naprednih, zdravih sil. Mi vsi vemo, da KD tega ni sposobna uresničiti. Sedaj smo na vrsti mi, toda v to moramo verjeti!

Socializem je cilj in ne prva vlada demokratičnega zavezništva. To lahko najlepše ugotovimo povsod, kjer upravljajo družbo napredne javne uprave. V naši občini doživljamo na lastni koži težo, požrtvovalnost in odgovornost za ustvarjanje socializma, dobrih življenjskih pogojev in enakopravnosti. Smo aktivni in zavedni, rešujemo probleme, toda odpirajo se nam vedno novi, vsakodnevno premagujemo ovire, doživljamo uspehe, ugotavljamo napačne, kar potrjuje, da nobena pot v socializmu ni gladka in brez konfliktov, kakor tudi nobena družba in država, ki ga je že dosegla, ni idealno rešila vseh svojih problemov. Tudi socializem ob svojem nastajanju, kot ob uresničitvi pogojev za njegov razvoj, nima čarobne formule, v kateri je samo ena resnica prava, samo ena rešitev dokončna.

Socializem daje človeku in v prvi vrsti delovnemu človeku možnost, da spregovori in vpliva na odločitve v prvi osebi in da se vse prve osebe brez diskriminacij medsebojno dogovarjajo. Tudi socializem ne more dati vsem in vsakemu svoj prav. Naš socializem uveljavlja večinski prav in vsakemu prepušča svojega in ga zaradi tega ne preganja ali zapostavlja.

Strinjam se, da ni potrebno spreminjati ustave, ampak jo pošteno in pravilno uveljaviti v duhu njenega nastanka.

Priznanje, enakopravnosti zaščita narodnih manjšin je ena bistvenih načel ustave, ki jih vse povojne vlade niso hotele usresničiti.

Do tu o vsedravnem kongresu, in sedaj še nekaj misli o naših domačih problemih in delu.

Naša naloga je, da preverimo delo in vlogo partije na ravni sekcije. To tudi delamo z močmi in požrtvovalnostjo, s katero razpolagamo.

Mislím, da bomo morali razčistiti, v kolikšni meri je pestra in kvantitativna dejavnost v občini izraz učinkovitosti partije. Za učinkovitost smatram splošno obvladanje delovanja v vseh pogledih, od enostavne evidence, do možnosti vplivanja na vsebino dogajanja, pa do občutka in priznavanja občanov, najprej s strani partijcev, nato naših volilcev in ostalih, da obstajamo, da smo pobudniki, garanti ali vsaj soustvarjalci tega, kar se pri nas dogaja.

Kakšno je dejansko stanje pri nas? Področij, o katerih bi morali voditi računa je veliko in večkrat se zaradi družbenih razmer spreminjajo (N.pr. premogovni terminal, hitra cesta). Toda med glavna lahko naštejemo naslednja: izobraževanje - kultura - šport - produktivne dejavnosti - slovenska narodna manjšina - terciarni sektor (trgovine, gostinstvo, turizem) - zaščita okolja, problem mladih in starejših, socialni problemi itd...

Večino ted problemov smo opredelili politično skozi obravnavo in zagovarjanje občinskih petletnih programov. Redkokdaj je prišla partija na dan s pobudami o teh problemih. Do tega je navadno prišlo prav na kongresih, ko so posamezni posegi obravnavali ta ali oni problem. Javnega stališča do teh problemov nismo zavzemali, ker smo smatrali, da je naša prisotnost dovolj močna in vidna tudi brez tega. Glede na sedanjo razvejanost delovanja v občini, upoštevajoč nekatere konkretne primere, ko se je možnost našega vpliva zmanjšala, bo potrebno v tej smeri sprejeti odločitve, ki nas bodo obvezovale.

Imeti partijo, biti komunist ne pomeni imeti čarobnega zdravila in poživila za vsako potrebo. Poglejmo razmerja in nato sklepajmo. Razmerje občani - vpisani 20:1, razmerje občani - volilci 3:1, razmerje občani-izvoljeni v občinskem svetu 2:1, kar pomeni, da je vsak 20. občan komunist, vsak tretji naš občan

naš volivec, vsakega drugega občana zastopamo v občinskem svetu.

Ta, za nas ugodna razmerja, niso dana za zmeraj, obstajajo sile, ki si prizadevajo, da bi jih spremenile v svojo korist in v našo škodo.

Živimo v času mednarodnih, domačih, in lokalnih napetosti in dogajanj, ki lahko zmanjšajo našo moč, predvsem naš vpliv in ugled.

Hočem poudariti, da ne smi biti partijsko delo, partijska aktivnost samo stvar prostega časa in dobre volje. Komur zavest narekuje, da sprejme izkaznico, ta mora vedeti, da sloni tudi na njemu odgovornost za odločitve, za opravljeno, za zamujeno in neopravljeno delo.

Predlagam, da izvolimo v glavni odbor vse tovariše, ki zasedajo kakršnokoli izvoljeno mesto v našem družbenem življenju.

Zaključujem z željo, da bi ta kongres in vsi naši kongresi do vsedravnega vzbudili v nas borbena in akcijsko razpoloženje za izbojevanje novih zmag.

Za to so nam potrebna vera vase in v partijo, znanje in predvsem delo.

Edvin Švab

• • •

Na koncu predlaga tov. Švab nekaj konkretnih pobud organizacijskega in statutarnega značaja. O teh predlogih so razpravljali na kongresu dolinske sekcije in jih vsebinsko deloma spremenili. V bistvu so se dolinski tovariši zavzeli za to, da bi (poleg obstoječih slovenskih komisij pri deželnem, pokrajinskih in konskih komitejih) ustanovili pri Direkciji KPI v Rimu (odsek za probleme države) delovno skupino, ki naj koordinira napore za uveljavljanje narodnih manjšin.

Poleg tega pa so tovariši v Dolino poudarili misel, da bi CK KPI, kot že v preteklosti, moral imeti tudi svojega slovenskega člana. Predlog dajejo v pravo sekcijem in drugim partijskim delegatom.

Dušanovih 60 let

Prejšnjo nedeljo je slavil 60-letnico naš tovariš Dušan Lovriha. Dolinski komunisti so mu iskreno čestitali na svojem partijskem kongresu, spomnil se ga je slovenski dnevnik z daljšim življenjepisom, zato mu bomo na tem mestu posvetili le nekaj vrstic.

Dušan Lovriha je širši javnosti znan kot »dolinski župan«, saj je vodil dolinsko občino vso povojno dobo, celih 26 let. Župan je postal v zelo mladih letih, vendar je bil življenjsko in partijsko že zgrajen, saj je šel skozi ognjeno solo boja proti fašizmu in partizanske vojne v Jugoslaviji. Doba njegovega županovanja soupada s prelomnimi trenutki v svetovni in naši zgodovini. V Dolini je bil na čelu občine, ko so se začela

leta obnove iz ruševin, a tudi leta hudih sporov in pretresov. Bil je župan in partijski voditelj v letih hladne vojne in zaprtih meja, pa tudi v letih, ko je osebno storil veliko, da so se odprle meje za ljudi, čustva in blago. Kot dolinski župan je začel navezovati stike, ki so še danes živi, s Kočevjem in tamkajšnjimi tovariši. Iz ognjenih povojnih let je Lovriha z modrostjo vaškega staroste popeljal Dolino tudi skozi drugo vihro razlaščanja in industrializacije, poudarjal je, da morajo Slovenci v Bregu namesto odvzete zemlje dobiti kulturne in druge storitve (športni center, kulturni dom, srenjske hiše, prosvetne prostore). To stališče je, poldrugo desetletje pozneje, sprejela tudi deželna uprava.

Zapisati moramo, da je Dušan s svojo zdravo pametjo marsikdaj »pogruntal« pravilno rešitev, čepra ga tedaj niso vsi razumeli. Pomislímo, naprimer, na stališče o kraških rezervatih. Lovriha je bil med prvimi, ki je zagovarjal, da jih

mora upravljati kraška gorska skupnost in da je edina zaščita narave tista, ki jo opravlja kmet s svojim delom.

Dve mandatni dobi je bil Dušan Lovriha deželni svetovalec. Zanimal se je za glavne probleme naše manjšine, od Trsta do Trbiža. Spominjamo se ga, kako je potoval po Švici in Benečiji, v najhujši zimi, in nagovarjal izseljence, jih bodril v njihovem socialnem in narodnostnem boju.

Med njegove uspehe na zakonodajni ravni velja omeniti »Lovrihov zakon« o finansiranju dvojezičnega poslovanja občinskih in drugih uprav, saj je ena izmed redkih zaščitnih norm, ki so bile sprejete v dveh desetletjih zakonodajne dejavnosti deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine.

Pred nekaj leti se je Dušan umaknil iz aktivne, vsakodnevne politike, čeprav ga videvamo na vseh političnih manifestacijah, v vodstvu zveze borcev ANPI, na partijskih sestankih.

Dušanu iskreno želimo, da bi nam bil še naprej ob strani z modrimi nasveti in tisto svojevrstno človečnostjo, v kateri sta pomešana hitra jezica in prijateljska tolažba. Naj nam bo tu dovoljena še majhna provokacija do tega upokojenega šestdesetletnika. Naši stolpci so mu na razpolago za objavo osebnih spominov, ki jih ne manjka. Iz teh spominov bi lahko zrasli živo pred oči liki vaških dogodkov, pa tudi pomembnih srečanj, trenutki navdušenja in zadrege. Kot tečaj, ko se je prepiral z župnikom v Dolini, ali ko se je srečal s Hruščevom. To pripoved si nam dolžan, Dušan. Medtem pa ti kličemo: še na mnoga leta.

st.s.

PRISPEVKI

V spomin na svoje pokojne prispeva družina Vide Gerlanc - Menucci 10.000 lir.

Josip Sancin - Šarnek iz Doline prispeva 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob Mirande Žerjal prispeva Karlo Slavec iz Doline, 10.000 lir.

Princi Luigi z Oslavja prispeva 20.000 lir.

V počastitev spomina moža Ivana daruje žena Amalija 15.000 lir.

V počastitev spomina Josipa Kluna prispeva Lidija Smotlak iz Mačkolj 10.000 lir.

V spomin na pokojnega brata Ninčkota in Alberta Grudna - Bliska, daruje Karlo Knez iz Devina 13.000 lir.

Ob poravnavi naročnine so prispevali po 4.000 lir:

Maver Vincenc, Boljunec; Stanko Caharija, Nabrežina; Terčon Lucijan, Nabrežina; Pecikar Anton, Devin; Mirko Colja, Devin; Caharija Ivanček, Nabrežina; Tampuž Franc, Šempolaj; Giorgi Vladimir, Sesljan; Kriščak Marčelo; Pertot Vanda, Nabrežina; Boneta Anton, Boršt.

Spangero Leopold je prispeval 2.000 lir;

Pertot Mario, Barkovlje, 5.000 lir;

Oskar Kjuder, 3.000 lir;

Kosmina Mirko 14.000 lir;

Josip Štoka, 6.000 lir.

Vsem darovalcem se toplo zahvaljujemo, tiste, ki niso še poravnali naročnine pa naprošamo, da to storijo čimprej.

MARIJA TENCE VD. MAGAJNA

Mariju Magajni je umrla mama. Tudi DELO, v katerem občasno objavlja svoje fotografije, izreka dragemu Mariju svoje sožalje. Naj ve, da ni ostal sam. Prav sedaj so mu ob strani vsi tovariši in prijatelji.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor **ALBIN ŠKERK**
Ureja uredniški odbor
Odgovarja **FERDI ZIDAR**
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipolito Stella snc
Ulica Molino a Vento 72 - Trst

JOŽKO UDOVIČ - NINO

40-letnica smrti 1943-1983

V takratnem italijanskem tržaškem fašističnem dnevniku «Il Piccolo» z dne 15. januarja 1943, preberemo na enem stolpcu sredi mestne kronike: «Včeraj zvečer so agneti lokalne kvesture naleteli v ul. Ginnastica na neznanca, ki se je spustil v beg, ko jih je zagledal. Neznanec je vstopil v neko vežo, kjer so ga agenti dohiteli. Proti njim je sprožil več strelav in ranil vicebrigadirja Antonia Centofantija. Nato je z naglo kretnjo obrnil orožje proti sebi in se hudo ranil v glavo... Predvideva se, da gre za običajnega tujca, ker ga še ni bilo mogoče prepoznati».

Zaradi posledic smrtne rane je Jožko Udovič-Nino umrl še istega dne v tržaški bolnišnici. Sprva italijanska policija sploh ni vdela, koga so imeli pred sabo. Tovariš Nino namreč ni imel na sebi dokumentov. Šele naslednjega dne so ga uspeli identificirati. Zato je povsem razumljivo, da so šele 17. januarja zgodaj zjutraj policisti aretirali starše in ožje sorodstvo pri Sv. Ivanu v Trstu. Po zaslišanju so vse izpustili razen sestre Angele Udovič-Gec, ki so jo odpeljali v internacijo, ker je tudi ona aktivno sodelovala v vrstah narodnoosvobodilnega gibanja.

Tako je v boju padel vidni protifašist, aktivist Osvobodilne fronte, komunist Jožko Udovič-Nino. Njegova življenska pot se začneja triintrideset let prej in sicer 18. marca 1910 pri Sv. Ivanu v Trstu. Njegov oče Ivan je bil težak-delavec, mati Antonija Milkovič pa gospodinja in šivilja. Mati je nosila povrtnino z domače njive na zelenjavni vrt, saj ni bilo lahko preživljati kar sedem otrok, pet fantov in dve dekleti. Mladi Jožko je tako takoj okusil stisko delavske družine. Sprva je obiskoval domačo slovensko šolo in po njeni nasilni ukinitvi še nekaj razredov italijanske šole. Nato se je moral zaposliti. Tako je poleg revščine na svoji koži občutil potujčevalni pritisk. Vse to je seveda v njem krepilo razredno in narodno pripadnost. Logično je njegovo udejstvovanje v vrstah aktivne sve-

toivanske slovenske mladine in njegova veza z Bidovcem in Marušičem, članoma narodnorevolucionarne organizacije. Sicer pa je bil Jožko fant veselega značaja, veselil ga je šport, navduševale so ga planine, znal je igrati violino. Vse to pa je takrat podredil oporu proti fašizmu. Ko je fašistična policija leta 1930 aretirala vodilno skupino pripadnikov narodnorevolucionarne organizacije, se je Jožko pred nevarnostjo aretacije umaknil v emigracijo v takratno kraljevino Jugoslavijo. Čez mejo je prišel ilegalno v tolminskih hribih. Njaprej je stanoval pri stricu v Celju, nato v Ljubljani, leta 1934 pa se je preselil v Zagreb. Kjerkoli je bil pa se je aktivno vključil v napredna emigrantska društva. In prav v teh društvih je prišel v stik s slovenskimi in hrvaškimi komunisti. Zato je razumljiva njegova odločitev, da gre v Španijo, kjer se je odvijal prvi oboroženi spopad proti nacifašizmu. Na poti v Španijo ga v Splitu aretirajo in za nekaj časa zaprejo. Logično je, da leta 1937 postane član KPJ in začne organizirano delovati v sklopu partijske organizacije. Malo pred napadom na Jugoslavijo leta 1941 je ponovno aretiran, a na srečo le za nekaj časa. Že pred prihodom nemških čet v Zagreb je izpuščen. Takrat stopi tovariš Jožko v popolno ilegalo ter se zelo aktivno udejstvuje v partijskih in narodnoosvobodilnih vrstah. Jožko si je s svojim ilegalnim delovanjem v Zagrebu pridobil velik ugled. Njegovo aktivnost pa je sčasoma izsledila tudi ustaška policija. Ko so postala zanj tla prevročna v Zagrebu, se je po nalogu partije umaknil med partizane. Nato pa so ga po nalogu poslali na ilegalno delo v Trstu, kamor je prispel 3. avgusta 1942. Najprej se je javil na domu pri Sv. Ivanu. Tam je dobil vezo z vodilnimi aktivisti Osvobodilne fronte v Trstu, predvsem z Darkom Marušičem.

Po Marušičevih navodilih se je posvetil vključevanju italijanskih protifašistov in komunistov v narodnoosvobodilno gibanje. Istočasno je deloval kot partijec, saj je v kratkem postal član partijskega komiteja v Trstu. Z njegovo dejavnostjo se delovanje OF in partije precej razširi. Povečano aktivnost konec leta 1942 ugotavlja tržaška kvestura, tržaški odsek OVRE - vse to je razvidno iz policijskih dokumentov. Vse to je seveda poostriilo policijsko nadzorstvo. Prav zaradi tega je Jožko Udovič, v Trstu bolj poznan z ilegalni, imenom Nino, nalezlet v ulici Ginnastica na policijsko skupino. V ulici Ginnastica šteje 21 je Nino občasno stanoval v stanovanju znanega italijanskega protifašista in komunista Burna Zanghirelle.

Tovariš Nino je pravil, da noče živeti v roke policije. Zadnji naboj bo zame, je vedno trdil. In res je to uresničil, ko je padel pred štiridesetimi leti sredi Trsta za svobodo svojega naroda, za napredne ideje razrednega boja, za sožitje in enakopravnost med narodi. mp

Pred jubilejnim občnim zborom TPPZ «P. Tomažič»

DESET LET PLODNEGA IN TRDEGA DELA

11. februarja, se pravi natanko deset let po uradni ustanovitvi TPPZ bo vokalno-instrumentalni ansambel imel svoj jubilejni občni zbor. O uradni ustanovitvi pa govorimo zato, ker je zbor že prej obstajal.

O zboru samem, o priznanjih in uspehih, ki jih je bil deležen, o njegovem umetniškem vodji, tovarišu Oskariu Kjudru, je bilo že toliko napisanega in povedanega, da res ne bi vedeli, kaj naj še dodamo. Vendar smo se prav pred kratkim srečali z maestrom, v Bazovici, v Partizanskem domu in sproščeno pokramljali o tem in onem, o zadoščenjih in težavah, o skrbeh in nalogah, ki jih kot vodja 120 članskega ansambla doživlja. Tovariš Kjuder je že vrsto let v pokoju, vendar sam pravi, da ima danes veliko več dela kot takrat, ko je še redno poučeval na Glasbeni matici. «Verjamem, da če se ustavim, bo po meni, saj si sploh ne morem zamišljati življenja brez glasbe ali bolje, brez mahanja z rokami» pravi tov. Kjuder.

Partizanski dom, kjer zbor vadi, počasi preurejajo s prostovoljnimi delom, saj so bile prej v njem vinske klet iz katerih so kar s tovornjakom odvažali staro kramo in smeti. Že danes si v njem lahko ogledamo 40 kvadratnih metrov razstave slik nastopov in gostovanj, pa tudi umetniško razstavo enega od pevcev, Duilia Švare. V kratkem bodo prostore preuredili tako, da bodo istočasno lahko vadili basi in tenorji, izmenično pod vodstvom Oskarja Kjudra in njegovega namestnika Aleksa Curka, «ki sicer ne živi od glasbe, je pa hudimano talentiran», pravi tov. Kjuder. Stvar so si zamislili tako, ker se poprečje prevožene ceste pevcev, ki prihajajo na vaje, vrti okrog 15 kilometrov. Za ceno bencina pa itak vsi vemo.

Ko smo že pri številkah: TPPZ «P. Tomažič» je v desetih letih nastopil na 281 koncertih, kar pomeni nekaj manj kot 30 koncertov letno; skupno so naštel 4 milijone in pol poslušalcev, največ jih je bilo v Milanu, na vsedržavnem festivalu Unità - 100.000 - od kraja do kraja so se prevažali s 179 avtobusi, prevozili so 4 milijone 600 tisoč kilometrov, poslužili pa so še lastnih avtomobilov, vlakov, avionov in ladje. Poleg tega so nakupili 250 novih oblek. Danes ima TPPZ lestne prostore v Bazovici, lasten kombi, inštrumente z ozvočenjem vred. Naštudiral je 4 programe, v pripravi je sedaj peti «Revolucija in glasba», za katerega pripravljajo kar dvajset novih pesmi.

Mogoče se zdi tako naštevanje suhoparno in dolgočasno, vendar ima človek res občutek, da je ta ansambel otok zase, zgleden primer samoupravljanja in demokracije, enotnosti in požrtvovalnosti, ki dosledno izvaja svoje poslanstvo. Problem, ki pa, žal, ni samo problem TPPZ, je vključevanje mladih članov. Najstarejši pevec, ki je ob enem najstarejši aktivni pevec na Tržaškem in častni član Partizanskega

zbor, je Miro Presel, star 83 let, najmlajši pevec zbor pa jih šteje komaj sedemnajst. Vsi pevci pa pojejo izključno pri partizanskem zboru, to pa po izrecni klavzoli, ki so jo vključili v statut zbor, že leta 1972. Čalni orkestra so v glavnem bivši gojenci Glasbene matice.

Med drugimi pobudami ansambla je tudi ta, da bi v lastnem okviru priredili tečaj za orfo-inštrumente za najmlajše (tolkala, flavta, kitara), vendar je še vse odvisno od števila in pristopa otrok, seveda pa tudi staršev.

Pisali in naštevali bi lahko še in še

vendar je zbor izdal štiri broure, v katerih je vse lepo po vrsti zabeleženo in pojasnjeno. Nam se je zdelo primerno, da povemo nekaj o TPPZ tudi v našem glasilu, saj veže vse pevce predvsem tovarištvo in tiha, lahko bi pa rekli glasna obveza, da partizansko pesem, predvsem slovensko, popeljejo v svet in s tem ohranijo spomin na tiste črne čase, ki so nam odprli pot v svobodo.

Na koncu pa moramo izraziti že posebno željo dirigenta in sicer zahvalo vsem, ki zbor občasno ali redno finančno podpirajo. Mi pa jim želimo, da bi še naprej izpolnjevali svojo nalogo in želi uspehe povsod.

V Koncertni dvorani v Celovcu - 2.1.1983

VEČER MEDNARODNE PARTIZANSKE PESMI

Koroški PPZ je pod skrbnim vodstvom dirigenta prof. Branka Čepina dosegel zavidljive uspehe. Ob dognani interpretaciji partizanske pesmi so fantje in dekleta, člani zbor, samega, recitali pesmi domačih in tujih avtorjev. Čista intonacija, lepo artikulirane posamezne pesmi so v posebno akustični dvorani dosegle pravi umetniški učinek. Občinstvo, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička je pevce in umetniškega vodjo nagradilo s toplimi aplavzi.

Pred koncertom je predsednik Koroškega PPZ pozdravil občinstvo, ugledne goste, javne in kulturne delavce koroške dežele; prisotni so bili tudi

generalni konzul SFRJ v Celovcu, delegaciji TPPZ «P. Tomažič» in PPZ iz Ljubljane. Koncertu so sledili tudi predstavniki Republiškega odbora ZZB-NOV in Ljubljane in SZDL Slovenije. Delegat Zveze kulturno političnih organizacij iz Raven na Koroškem je vokalno-instrumentalnemu ansamblu zaželel še veliko uspeha s partizansko pesmijo po Koroškem in drugod. Spregovorila sta tudi zastopnika partizanskih zborov iz Trsta in Ljubljane, s katerimi se bo zbor iz Celovca pobratil.

Koncert so pevci zaključili s pesmijo «Bella ciao» nakar smo se skupaj z gosti zbrali v prijetno družbo in pokramljali o naših bodočih programih in načrtih.

Oskar Kjuder

V Borštu so tudi letos počastili spomin padlih v vašem bunkerju. 11. januarja so v srenjski hiši so šolski otroci, in mešani pevski zbor ter recitatorji izvedli prijeten program. V gosteh je bil pevski zbor «Pod skalo» iz Črnega Kala.

Na rob proslavam 90-letnice PSI

Prejšnji teden so na sedežu tržaškega avtomobilskega kluba proslavili 90-letnico ustanovitve italijanske socialistične stranke. Tu se je zbralo kar lepo število pristašev PSI in gostov. Med njimi so bili tudi predstavniki KPI, SKGZ, sindikatov, okoliških občin ter tržaški župan odv. Cecovini.

Prisotne je najprej pozdravil pokrajinski tajnik Pittoni, ki se je dotaknil tudi vprašanj krajevnih uprav v našem mestu. Med drugim je poudaril, da rok 20. januarja za vstop KD v koalicije med socialisti, laiki in Listo za Trst, ne gre jemati kot obvezne davčne roke, vendar pa bodo tržaški socialisti storili vse, kar je v njihovi moči, da uresničijo zamisli o organiskih večinskih upravah v Trstu. Mimogrede je omenil tudi krizo v Miljah, čeprav se v tem pogledu ni hotel izreči preveč obvezujoče.

Sledil je krajši pozdrav podtajnika stranke Branka Pahorja, ki je poudaril predvsem prisotnost slovenske komponente v italijanski socialistični stranki.

Glavni govornik na proslavi je bil odbornik za kulturno v tržaški občini, sicer pa vseučiliški profesor Arduino Agnelli. V resnici je šlo za dolgo kramljanje o kontinuiteti reformistične politike v italijanski socialistični stranki «od Turati-ja do Craxija». Tržaškega socialističnega gibanja se je dotaknil le obrobno, pa še to izključno iz zornega kota zgodovine italijanske komponente tedanje avstrijske socialne demokracije. O tem, da so v Trstu delovali tudi slovenski in jugoslovanski socialni demokrati, o «Rdečem praporu» ali Cankarjevih predavanjih niti besede. Vprašati se moramo celo, ali prof. Agnelli sploh ve kaj o tem, ali pa to sistematično zamlčuje. V obeh primerih pa je takšno zadržanje nedopustno, saj je prof. Agnelli vseučiliški profesor zgodovine in bi mu vsaj stan narekoval nekoliko resnejši pristop k obravnavanim vprašanjem. Seveda pa ni pozabil omeniti Valentina Pittonija, Puecherja in druge italijanske socialiste v Trstu, čeprav jim je pripisal zgolj ustanovitev «delavskih zadrug». Brez vsakršne poglobitve, seveda, njihovi programi in stremjenja, o katerih lahko tudi socialistični bralec dobi kopico informacij in zgodovinskih prispevkov Sergia Ranchija in Marine Rossi v našem listu «Il Lavoratore» ter v zanimivih radijskih oddajah, ki jih pripravljata Milan Pahor in prof. Marta Ivašič.

Resnici na ljubo ne moremo mimo neprijetnega občutka, ki nas je navdajal ob poslušanju trditev, ki so sporne ali celo žaljive. Med drugim tudi vzporedjanje Mussolinija in Gramscija, ko je govornik obravnaval «senčne strani» italijanskega socialističnega gibanja.

Sledil je govor novega ministra Loris Fortune, ki je ves čas, ki ga je imel na razpolago, posvetil obrambi najnovejših vladnih gospodarskih ukrepov. Fortuna je priznal, da si ni pričakoval demonstracij državljanov, ki bi nosili transparente z napisom «Naj živijo davki!», je pa

globoko prepričan, da je gospodarska politika Fanfanijeve vlade pravilna in potrebna. Zato je ožigosal naraščajoče delavske manifestacije v državi. Vse pripisuje «ščuvanju» KPI in tudi osebno njenega tajnika Berlinguerja. Tu je Fortuna obtožil Berlinguerja, da se nahaja med delavci vsakokrat, ko se govori o zasedbah. Bil je pred vhodi v turinsko FIAT, ko je obljubljal solidarnost delavcem, če bi tovarne zasedli. Podobno je bil (to ni naključje, trdi Fortuna) tudi na florentinski postaji, ki so jo zasedli delavci. Tu jim je Berlinguer spregovoril, nato pa naj bi jih prosil, naj prenehajo z zasedbo, ker je želel odpotovati...

Površni bralec vseh italijanskih časopisov ve, da so šle stvari drugače. Berlinguer je bil res na vlaku, ki je šel skozi Firence, vendar so ga delavci zaprosili, naj jim spregovori. Je mar to kaj

čudnega, za voditelja delavske stranke? Je pa tudi res, da jim je Berlinguer izrazil solidarnost, pozval pa jih je tudi (kot Lama in vsi drugi komunisti), naj ne zasedajo železniških postaj, ker tako početje oži fronto delavskih bojov in škoduje samo ugledu tega boja. Res so mu delavci prisluhnil in so zapustili postajo, Berlinguerjev vlak pa je kljub temu odrinil s postaje z zamudo, kot vsi drugi.

Nadebudni Loris Fortuna, nekdanji prerok radikalne stranke in prvoborec za razporoko (proti Fanfaniju, se spominjate?) je šel v svoji nepoklicani obrambi Fanfanijeve vlade tako daleč, da je pripisal delavcem krivdo, če jih je rimska policija pretepla na trgu Colonna, pred vladno palačo.

Kaj vse mora človek požreti za ministrski stolček!

Zahodna Evropa

LEVICA PRED IZZIVI ČASA

nadaljevanje iz prejšnje številke

Prihodnost se začena danes

Odgovor na ta izziv je danes osredotočen na možnosti, da bi, čeprav s postopnimi, vendar oprijemljivimi rezultati ponudili perspektivo izhoda iz krize, ki najhuje pritiska prav na to večino družbe, tisto maso, ki jo tvori t. i. preprost državljan, žrtev brezposelnosti, slabšanja življenjskih razmer, ogrožanja socialne varnosti, strahu pred gospodarskim jutrišnjim dnevom, žrtev uničevanja zdravega življenjskega okolja in pa vojne nevarnosti. Eno izmed protislovij, v kakršnem so stranke zahodnoevropske levice, je v tem, da morajo neposredno odgovoriti na ta pereča vprašanja sedanjega trenutka, obenem pa ohranjati perspektive socializma, ki je v njihovi strategiji stvar dolgoročnega značaja. Da bi družbeni odnos sil odločno in trajno spremenili v svojo korist, v interesu te dolgoročne potrebe, se morajo izkazati kot učinkovite v krajših rokih, ali pa morajo vključevati to učinkovitost v obrise socialistične alternative. Uvajanje takih razmerij med akutnimi in dolgoročnimi nalogami je v veliki meri odvisno od obstoječega razmerja razrednih in političnih sil v posamezni državi, razmerja, ki pogojuje drznejše ali previdnejše ukrepe v skladu z oceno teh pogojev v sami stranki, ki je na potezi. To objektivno stanje v družbenopolitični konstelaciji, pa tudi njegovo subjektivno videvanje v nekaterih izmed strank levice, pojasnjujeta določeni razkorak, ki se pogostokrat pojavlja med njihovimi dolgoročnimi programi boja za socializem ter volilnim programom, s katerim konkurira za oblast, kot tudi med tem slednjim in ukrepi, ki jih sprejemajo, ko pridejo na oblast. Ne gre samo za odpor velikega kapitala, nacionalnega in internacionalnega – za »zid denarja«, kot je to

formulirano v francoski socialistični stranki – s katerim morajo računati več ali manj vse stranke levice, marveč gre tudi za razpoložljive dela, ki zlahka podleže tako svoji negotovosti in demagogiji, kot tudi obnašanju drugih vplivnih dejavnikov, kakršna sta armada ali cerkev, pa tudi interesi drugih političnih strank, vštevši udeležence na levici.

V koreninah tega protislovja med aktualnimi možnostmi in dolgoročnimi opredelitvami levice je v bistvu ena veliko globlja: gre za uporabo neke strategije, prilagojene uspevačemu kapitalizmu v temeljito spreminjenih razmerah, kakršne prinaša kriza. Vizija zahodnoevropskega socializma je v strankah tradicionalne levice računala z nekimi podmenami, ki jih je ustvarjal sam »zreli« kapitalizem, predvsem v visoko razviti materialni in človeški zmogljivosti, ki je prav v svojem razvoju vseboval močno negacijo kapitalizma, saj je vse bolj odpiral vrsto vprašanj, kot so: primernost proizvodnje, njena družbena racionalnost; progresivna ali razčlovečena uporaba napredka znanosti in tehnike; človeška dimenzija veljavnih proizvodnih odnosov; potreba po nadaljnjem kvalitativnem razvoju osvojenih pridobitev demokracije, za socializacijo politike in upravljanja družbe; etične vrednote načina življenja, njegova smiselnost in drugo. V tej viziji je obstajala nepretrganost med takim uspevačim kapitalizmom in socializmom, ki se je porodil v njegovih nedrjih, ne spričo nuje, da ureja materialno-eksistenčne potrebe človeka, temveč da bi dal blaginji razvite družbe drugačen, bolj human smisel.